

Margalida Capellà

I.E.S. Cristòfol Ferrer

Premià de Mar

## GIMCANA MITOLÒGICA

### AL MUSEU D'ARQUEOLOGIA DE CATALUNYA



Alumne/a:

Curs:

la prova:

- A les sales de la cultura baleàrica, has de localitzar en una vitrina una petita estatueta de \_\_\_\_\_ que representa un guerrer nu. Es va trobar a Son Gelabert de Dalt (Sineu, Mallorca) i els seus trets clàssics permeten datar-la pels volts del 450 aC. Aquesta estatueta d'un guerrer \_\_\_\_\_, amb un \_\_\_\_\_ al cap, té els dos peus a terra carregant el pes del cos sobre la \_\_\_\_\_ dreta. Amb quin déu grec l'identificaries? \_\_\_\_\_ Quin nom rep aquest déu en llatí? \_\_\_\_\_ De què és déu? \_\_\_\_\_.

- A la mateixa sala de cultura postalaiòtica balear, has de localitzar en una altra vitrina una petita escultura femenina situada sobre un petit altaret. Aquesta imatge d'època romana (segles I-II), trobada a Cal Traginer, a les salines de Santanyí a Mallorca, representa la dea de la guerra i de l'habilitat manual. Es tracta, doncs, de la dea \_\_\_\_\_ (en grec, \_\_\_\_\_). Té el \_\_\_\_\_ cobert amb una túnica i amb un mantell, i porta un \_\_\_\_\_ al cap. Per quin atribut l'has identificada? \_\_\_\_\_

- Altres peces que evocuen la mitologia clàssica en les sales dedicades a les troballes de les Balears són:

## 2a prova:

- A les sales XIV, XV i XVI, s'hi exposen materials procedents de les excavacions dutes a terme a la colònia grecoromana d'Empúries. Hi ha exposades ceràmiques de Calcis i de Corint. Les ceràmiques gregues amb la seva decoració pintada amb escenes de la mitologia impressionaven els ibers. A la segona vitrina, hi ha una cília de figures negres amb la representació de dos combatents que lluiten aferrissadament i van armats amb \_\_\_\_\_, \_\_\_\_\_ i \_\_\_\_\_. Aquests dos guerrers podrien ésser els dos grans protagonistes de la *Iliada* d'Homer: \_\_\_\_\_, fill de Tetis i Peleu, i \_\_\_\_\_, fill de Príam i Hècuba, germà de Paris.

- A les sales dedicades a les troballes d'Empúries, també hi podem contemplar una altra cília de figures negres (de finals del segle VI aC.), el fons de la qual està decorat amb la representació de la \_\_\_\_\_. Hi apareix la dea \_\_\_\_\_, armada amb casc, \_\_\_\_\_ i escut, intervenint en la lluita de \_\_\_\_\_ guerrers, dos gegants, sota els peus dels quals hi ha un espai separat per tres bandes amb la representació estilitzada de \_\_\_\_\_ peixos.

Aquests dos guerrers podrien ésser també Hèctor i Aquil·les si fem cas a Homer, a la *Iliada* XXII, 269-272 (trad. J. Alberich), llegim:

"Ara més que mai cal que siguis un combatent valent i esforçat. Ja no tens escapatòria. Aviat Pal·las Atena t'abatrà amb la meua llança. Ara pagaràs totes les penes dels meus companys que tu has matat enfurismat amb la pica".

- a) Qui parla? \_\_\_\_\_
- b) A quin dels dos guerrers protegia Pal·las Atena? \_\_\_\_\_  
Per què? \_\_\_\_\_
- c) Quin dels dos guerrers serà abatut per l'altre amb l'ajut diví? \_\_\_\_\_
- d) Com es deia el company més estimat d'Aquil·les mort per Hèctor? \_\_\_\_\_

- A la vitrina nº 3, hi ha una estamne \_\_\_\_\_, de figures \_\_\_\_\_, la pintura de la qual és atribuïda al pintor de Providence (460 aC.). En una cara, de la seva panxa hi ha representada la mort d' \_\_\_\_\_, fill de Príam, per Aquil·les en presència de la dea \_\_\_\_\_ i a l'altra cara, Apol·lo, Dionís, Hermes, Hera i Tetis.

- A la vitrina nº 4, hi ha uns petits flascons per guardar-hi els perfums, anomenats lècitos.

N'observes algun que tingui una decoració mitològica? \_\_\_\_\_ Què hi veus representat?

\_\_\_\_\_

- Exposat en una altra vitrina veuràs el dors d'un mirall de bronze fet a la manera etrusca, però amb temàtica grega. Quin tema de la mitologia hi ha gravat? \_\_\_\_\_

\_\_\_\_\_. Creus que és una bona temàtica per a un mirall de mà? \_\_\_\_\_; per què?

\_\_\_\_\_

Els personatges que veiem al dors del mirall del judici de Paris són:

. a la nostra esquerra, \_\_\_\_\_, assegut davant les \_\_\_\_\_ dees en el moment de decidir quina de les tres se'n porta la \_\_\_\_\_ d'or, símbol de \_\_\_\_\_.

. \_\_\_\_\_ (en llatí, \_\_\_\_\_), amb el cos pràcticament \_\_\_\_\_.

. \_\_\_\_\_ (en llatí, \_\_\_\_\_), amb el \_\_\_\_\_ ben cobert.

. \_\_\_\_\_ (en llatí, \_\_\_\_\_), armada amb la \_\_\_\_\_ i el \_\_\_\_\_, i amb el cap de la medusa al \_\_\_\_\_.

A quina dea Paris concedí la poma de la Discòrdia? \_\_\_\_\_ A canvi de què? \_\_\_\_\_ Què provocà la tria de

Paris? \_\_\_\_\_

- Empòrion vol dir mercat i, efectivament, aquesta colònia va esdevenir una important ciutat comercial que encunyava la seva pròpia moneda. Com pots observar, la dracma emporitana era d'argent i portava gravat el cap d'una \_\_\_\_\_ en una cara i a l'altra un cavall alat o \_\_\_\_\_, a més de les inicials EM.

- En una altra vitrina, hi veuràs un pebeter o timateri que servia per a \_\_\_\_\_ i té forma de \_\_\_\_\_, dea de l'agricultura. Quin atribut l'identifica? \_\_\_\_\_

-A les sales d'Empúries, quines altres peces mitològiques hi has observat?:

### 3a prova:

- A la sala XXI, trepitjaràs un bell mosaic policrom del segle \_\_\_\_\_, trobat el 1876 a la vil.la romana de \_\_\_\_\_ (Girona). Al centre hi veus l'heroi \_\_\_\_\_ muntat dalt del cavall alat \_\_\_\_\_ mentre lluita contra l'esgarrifosa \_\_\_\_\_, monstre amb cos de \_\_\_\_\_ amb dos caps, un de \_\_\_\_\_ i un altre de \_\_\_\_\_ i, amb la cua acabada en \_\_\_\_\_. Exhala \_\_\_\_\_ per la boca. Aquest mite de Bel.lerofontes, el cavall Pegas i la Quimera a quina llegenda et recorda? \_\_\_\_\_

Els objectes exposats a les vitrines d'aquesta sala són bronzes hel.lenístics i romans. Identifica'n, almenys, tres:

.  
. .  
.

- La decoració de la sala XXII, de planta circular, reproduceix les pintures de la casa el "Centenari" de \_\_\_\_\_. Quins éssers mitològics hi trobes? \_\_\_\_\_ Com són? \_\_\_\_\_ Quantes n'hi ha? \_\_\_\_\_ Sempre apareixen amb aquesta forma? \_\_\_\_\_ Com les representem avui? \_\_\_\_\_ Amb qui les van confondre? \_\_\_\_\_

- A part de les sirenes, no surtis d'aquesta sala sense haver-te fixat amb la figura de bronze que corona la \_\_\_\_\_ i que representa un \_\_\_\_\_ amb un bot de vi. Els faunes són els equivalents als \_\_\_\_\_ hel.lènics . Per quin atribut l'has reconegut? \_\_\_\_\_

### 4a prova:

- A la sala central del Museu, en el centre de l'hexàgon, hi pots contemplar una rèplica d'estàtua de grandària una mica més \_\_\_\_\_ que la natural. L'escultura està formada de dues parts: el bust, que va ser trobat el 1909 a la cisterna que hi ha davant de l'Asclepièon a la neàpolis d' \_\_\_\_\_, i la resta del cos que va ser trobat a pocs metres d'aquell.

Quin déu es creia que representava aquesta estàtua? \_\_\_\_\_ Quin nom rebia en llatí? \_\_\_\_\_. Asclepi, fill d' \_\_\_\_\_ i de la nimfa Coronis, era el déu grec de la \_\_\_\_\_, capaç de ressuscitar \_\_\_\_\_; però \_\_\_\_\_, irritat per això, el va matar amb un \_\_\_\_\_. Després d'un estudi exhaustiu, l'anomenat Projecte Esculapi, a quin déu es creu que pot representar? \_\_\_\_\_ Per què? \_\_\_\_\_ Quina diferència més notable has pogut observar entre la rèplica de la sala hexagonal i l'original restaurat de l'exposició *L'Esculapi. El retorn del déu*? \_\_\_\_\_

- En un plafó de la sala podràs llegir informació sobre l'arribada dels grecs a Ibèria. Quin heroi grec va obrir el camí cap a occident? \_\_\_\_\_ Com el van anomenar els romans? \_\_\_\_\_ Quins elements iconogràfics l'identifiquen? \_\_\_\_\_ Quins treballs va portar a terme a Ibèria? \_\_\_\_\_

- A les vitrines dedicades al món ibèric, hi pots trobar uns cremadors de perfums de procedència diversa. Quina deessa hi surt representada? \_\_\_\_\_ (en llatí, \_\_\_\_\_).

### 5a prova:

- Al primer pis, podràs observar entre les restes arqueològiques de la Bàrcino romana un parell de sarcòfags de \_\_\_\_\_.

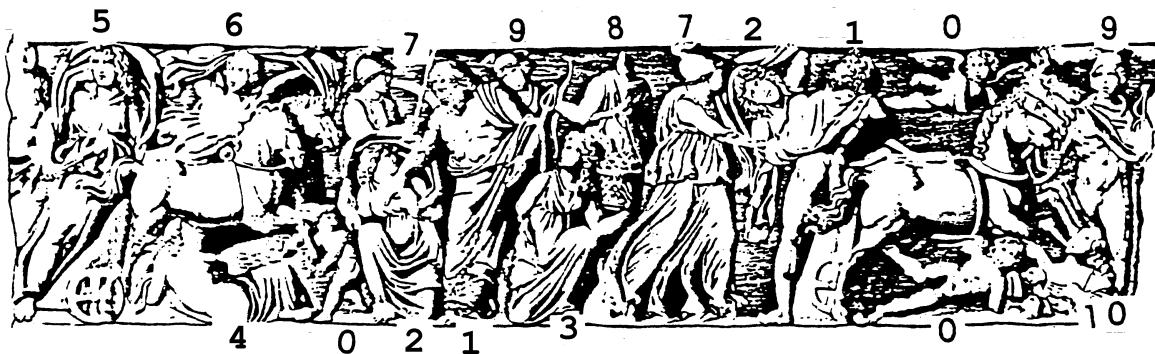
- De quina època és el primer sarcòfag, una obra importada, que en la seva cara frontal hi ha representades tres escenes que fan referència al mite de Prosèrpina? \_\_\_\_\_ De quin material està fet? \_\_\_\_\_. Quin nom rep en grec Prosèrpina? \_\_\_\_\_ Qui foren els seus pares? \_\_\_\_\_ (en grec, \_\_\_\_\_) i \_\_\_\_\_ (en grec, \_\_\_\_\_) Qui la raptà? \_\_\_\_\_ (en grec, \_\_\_\_\_)

\_\_\_\_\_ ) On se l'emportà? \_\_\_\_\_ Quan Prosèrpina viu amb el seu marit? \_\_\_\_\_ I quan amb la seva mare? \_\_\_\_\_ Què explicaria aquest fet mític? \_\_\_\_\_ Què simbolitza el rapte de Prosèrpina per Hades? \_\_\_\_\_ Creus que és adient per a decorar un sarcòfag? \_\_\_\_\_

Identifica els personatges del sarcòfag de Prosèrpina:

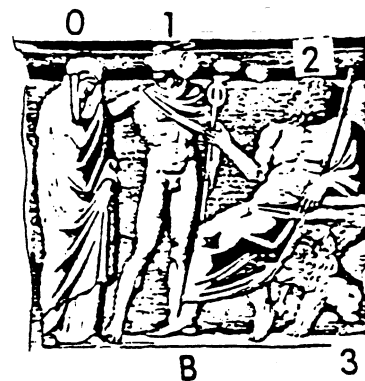
- |  |  |  |
|--|--|--|
| <input type="checkbox"/> Plutó           | <input type="checkbox"/> Minerva               | <input type="checkbox"/> Leucipe         |
| <input type="checkbox"/> Prosèrpina      | <input type="checkbox"/> Cupido                | <input type="checkbox"/> Mercuri         |
| <input type="checkbox"/> Tel.lus (Terra) | <input type="checkbox"/> Ceres                 | <input type="checkbox"/> Caligi (foscor) |
| <input type="checkbox"/> Diana           | <input type="checkbox"/> Les portes de l'Hades |  |

La posició dels cavalls què dóna a la composició? \_\_\_\_\_



Al costat lateral esquerre del sarcòfag de Prosèrpina, hi trobem una representació d'un \_\_\_\_\_ amb un gos al costat d'un \_\_\_\_\_ pasturant \_\_\_\_\_

Potser es tracta d'Eubuleu que pasturava el seu ramat precisament on Hades es va emportar \_\_\_\_\_ als \_\_\_\_\_. Una part del seu ramat fou engolida juntament amb els déus d'aquí que en el decurs de les festes Tesmofòries se li immolessin porcells.



Què simbolitza l'escena lateral dreta ( B ) del

sarcòfag?

Identifica-hi els personatges representats:

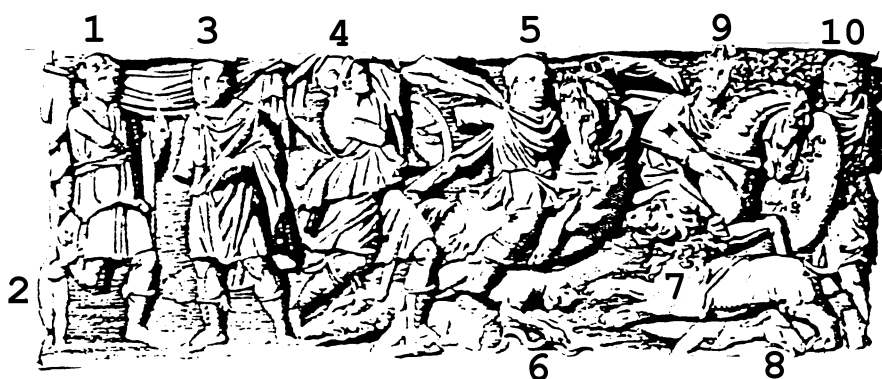
0. \_\_\_\_\_

1. \_\_\_\_\_ (en grec, \_\_\_\_\_), en qualitat de déu *psicopompos* o conductor d'\_\_\_\_\_.

2. \_\_\_\_\_

3. \_\_\_\_\_

- L'altre sarcòfag és també una obra importada, de l'època dels Severus (segle IV), i representa escenes d'una \_\_\_\_\_. D'esquerra a dreta, hi veiem diverses figures vestides amb indumentària de caça: (1) la dea caçadora Diana (en grec, \_\_\_\_\_) amb un geni petit (2); la segona amb un mantell potser és un emperador (3); la Virtut (4), imatge simbòlica del difunt, s'alça al costat d'un genet a cavall (5), atacat per un \_\_\_\_\_ (7) que és repel·lit per un \_\_\_\_\_ (6); sota el cavall hi ha un senglar i un cavall morts (8); i per acabar un altre \_\_\_\_\_ (9) i un peó (10). L'escena lateral esquerra representa el caçador \_\_\_\_\_ la protecció de la dea \_\_\_\_\_ abans de sortir de cacera, i al costat dret, la recollida de les peces caçades.





- Quina figura de la mitologia es troba molt sovint decorant monuments funeraris a la Barcelona romana? \_\_\_\_\_ Per què? \_\_\_\_\_ Cita 'n algun exemple:

Una gran \_\_\_\_\_ de pedra calcària, procedent de Santa Eulàlia de Provençana (Hospitalet de Llobregat) devia formar part d'una vil·la senyorial romana per provocar \_\_\_\_\_.

Quin poder tenia la Medusa en el mite? \_\_\_\_\_ Quin heroi la matà? \_\_\_\_\_

Dibuixa-la.

Quin element mitològic has trobat més sovint en les sales del Museu? \_\_\_\_\_

I per acabar, què t'ha semblat la visita al Museu d'Arqueologia de Catalunya?: